

ACTUAL PROBLEMS OF MODERN SCIENCE

Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference

Boston, USA
January 31 – February 3, 2023

КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК ЦЕРЕБРАЛЬНОЇ АУТОСОМНО-ДОМІНАНТНОЇ АРТЕРІОПАТІЇ ІЗ СУБКОРТИКАЛЬНИМИ ІНФАРКТАМИ І ЛЕЙКОЕНЦЕФАЛОПАТІЄЮ (CADASIL)

Дятел Анастасія Сергіївна,

лікар-інтерн

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця,
м. Київ, Україна, кафедра неврології

Прокопів Марія Мирославівна,

д.м.н., професор

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця,
м. Київ, Україна, кафедра неврології

Трепет Ганна Сергіївна,

к.м.н., доцент

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця,
м. Київ, Україна, кафедра неврології

Трепет Лариса Миколаївна,

лікар-невролог

КНП «Олександрівська клінічна лікарня міста Києва»

Актуальність теми. Синдром CADASILs — достатньо розповсюджене захворювання, що на тепер виявляється в сотнях сімей. Розповсюдженість CADASILs в різних популяціях складає в середньому 4,15 випадки на 100 000 населення. Оскільки тип успадкування CADASILs аутосомно-домінантний, то обидві статі уражуються однаково часто. Ген розташований на 19-й хромосомі в локусі 19q12 і містить 33 екзона. На сьогоднішній день описано 200 мутацій NOTCH3, більшість з них охоплює екзони 2-23. В основі патогенезу CADASILs лежить ураження артеріол діаметром 100 – 400 мкм. Церебральна аутосомно-домінантна артеріопатія із субкортикальними інфарктами і лейкоенцефалопатією (CADASIL) характеризується повторними ішемічними інсультами підкіркової локалізації (60-80 %), мігренню з аурою (20-40%) , субкортикальною деменцією і афективними розладами у вигляді депресії і тривожності (100%).

Клінічне спостереження. Пацієнтка А., 80 р з необтяженим сімейним анамнезом, захворіла після сну, коли на фоні підвищення АТ до 220/100 мм рт.ст. раптово виникло порушення пам'яті, дезорієнтація, системне запаморочення, нудота, блювання, слабкість у лівих кінцівках, порушення вимови. В ургентному випадку була госпіталізована до відділення цереброваскулярної патології з підозрою на гостре порушення мозкового кровообігу. З

анамнезу життя відомо, що пацієнтка тривало страждає гіпертонічною хворобою та цукровим діабетом 2 типу, системно приймає відповідні ліки.

Соматичний огляд при поступленні: шкіра та видимі слизові блідо-рожеві. Гіперстенічної тілобудови. Набряки та патологічні висипання відсутні. Грудна клітка симетрична, рівномірно приймає участь в акті дихання. Аускультативно над легенями дихання везикулярне, хрипи не вислуховуються. Межі абсолютної і відносної серцевої тупості відповідають нормі. Тони серця ритмічні, приглушені з частотою серцевих скорочень – 68 ртм. уд/хв, ЧД – 16/хв, $t = 36,6^{\circ}\text{C}$. Живіт м'який, симетричний, безболісний, бере участь в акті дихання, перистальтика вислуховується. Печінка по краю реберної дуги, селезінка не пальпується. Симптом Пастернацького негативний з 2-х сторін. Фізіологічні відправлення контролює. На момент поступлення глюкоза крові - 7,0 ммоль/л.

Неврологічний статус: свідомість ясна (Шкала ком Глазго -15 б), орієнтована в місці та часі, дещо некритична до свого стану. Менінгеальні знаки відсутні. Очні щілини S=D, зіниці рівномірні. Корнеальні рефлекси викликаються, фотореакції збережені. Конвергенція ослаблена з двох сторін. Дрібнорозмашистий ністагм вправо. Асиметрія носо-губних складок за рахунок зглаження лівої. Язик при висовуванні з рота відхиляється вправо. Піднебінний і глотковий рефлекси збережені. Ковтання не порушене. Мова дизартрична. Субкортикальні рефлекси: Марінеску-Родовичі, «хоботка». Помірний лівобічний геміпарез зі зниженням сили в лівих кінцівках до 3,5 балів. Сухожилкові рефлекси з кінцівок S > D. Позитивний симптом Бабінського зліва. Поверхнева больова чутливість та м'язово-суглобове відчуття не порушені. Іntenція та мимопопадання при виконанні координаторних проб праворуч.

Діагноз при поступленні: Інфаркт головного мозку (04.01.23) у судинах вертебрально-базиллярного басейну. Гіпертонічна хвороба III ст., 3 ст., ризик 4 (дуже високий). Ускладнений гіпертензивний криз від 04.01.23. ІХС: Дифузний кардіосклероз. СН I ст. Цукровий діабет тип II, середньої важкості.

Проведені обстеження: МСКТ головного мозку: даних за наявність гострого порушення мозкового кровообігу на момент обстеження не відзначається. ДЕП II.

УЗД МАГ: гемодинамічно позначені стенози не виявлено.

Огляд кардіолога - ІХС: Дифузний кардіосклероз. Гіпертонічна хвороба III ст., 3 ст., ризик (дуже високий). СН I ст.

Огляд офтальмолога- ДЗН: блідо-рожевий, контури чіткі. Артерії звужені, вени розширені. Макула та видима периферія без грубої патології.

За даними лабораторних аналізів: гіперглікемія- 7,27- 7,1-6,9 ммоль/л; підвищення рівня СРБ - 5,70 mg/L; підвищений відсоток протромбіну за Квіком - 119,5 %.

Отриманий негативний результат ПЛР мазка на виявлення РНК Ncov-2019, взятого при поступленні.

МРТ головного мозку: враховуючи наявність множинних зливних зон в паренхімі великого мозку, ураження моста, а також виражених атрофічних змін,

лейкоенцефалопатії - МР – картина з більшою вірогідністю може відповідати CADASIL.

Таким чином, враховуючи сукупність клінічних, лабораторних та інструментальних даних був встановлений діагноз: Церебральна аутосомно-домінантна артеріопатія із субкортикальними інфарктами і лейкоенцефалопатією. Інфаркт головного мозку (04.01.23) у вертебро-базиллярному басейні. Ускладнений гіпертензивний криз від 04.01.23. ІХС: Дифузний кардіосклероз. СН I ст. Цукровий діабет тип II, середньої важкості. Проводилось лікування: інфузійна терапія MgSO₄ з аспаркамом, магнікор, аторвакор, бісопролол, рамізес, глюкофаж. На фоні проведеної терапії стан хворої покращився. На 4 добу покращилася мова, стабілізувалися гемодинамічні показники. На 6 добу нароста м'язова сила в лівих кінцівках до 4-4,5б.

Обговорення. Особливістю даного клінічного випадку було виникнення CADASIL на фоні легкого клінічного протікання та відсутністю мігренозних нападів. В ході обстеження пацієнтки проведено диференційну діагностику з MERRF і MELAS синдромами. антифосфоліпідним синдромом, розсіяним склерозом.

MELAS (синдром мітохондріальної енцефаломіопатії з лактатацидозом і інсультподібними епізодами) захворюванням, яке передається по материнській лінії або можливі нові мутації, що виникли в сім'ї, і характеризується розвитком інсультів у молодому віці, наявністю фокальних або генералізованих епіприпадків, приступами мігрені, деменції, рвоти, міопатичного синдрому, непереносимістю фізичних навантажень, глухотою і наявністю лактатацидозу крові. Додатковими методами диференціальної діагностики і підтвердження CADASIL може бути біопсія шкіри чи м'язової тканини, що виявляє специфічні осміофільні включення в стінках дрібних судин.

MERRF (синдром міоклонусепілепсії з розірваними червоними волокнами) також мітохондріальна патологія, передана по материнській лінії, проявляється і розвивається міоклонічним епілептичним характером, розвитком генералізованих тонікоклонічних (можливо атонічних) епіприпадків, міопатичного синдрому, деменції, атаксії, нейросенсорної тугоухості, атрофії нервових клітин, спастичних паралічів з підвищенням концентрації лактату і пірувату крові. На МР-томограмах головного мозку виявляється атрофія головного мозку і кальцифікація базальних гангліїв.

Відсутність у хворої міопатичного синдрому, міоклонічної епілепсії, низькорослі, порушення слуху, а також нормальний рівень лактату крові та зміни за даними МР-томографії, не є характерними для вищеописаних синдромів, дають нам підстави спростувати наявність у пацієнтки синдрому MELAS і MERRF.

Відсутність при огляді вогнищної неврологічної симптоматики, що збереглася, при достатньому стажі захворювання, відсутність симптомів залучення спинного мозку, а також змін на МРТ, типових для розсіяного склерозу, дозволили нам виключити у хворої даний діагноз. Також виникнення повторних ішемічних інсультів у нашої хворої дали підставу

для проведення диференціальної діагностики з антифосфоліпідним синдромом (АФС). АФЛ, впливаючи на різні ланки гемостазу, призводять до порушення рівноваги між згортаючою та протизгортаючою системами та виникнення тромбозів. У нашої хворої в клінічній картині не було системних проявів (виключаючи наявність інсультів), характерних для АФС, насамперед тромбозів артерій та вен, змін з боку крові та її системи згортання. Отже, сумнівною є наявність АФС у даної пацієнтки.

Заключення. CADASIL відноситься до спадкових судинних захворювань, яке може призвести до інвалідизації, когнітивних розладів та ранньої смерті. Наразі лікування CADASIL зосереджено на запобіганні судинних факторів ризику, а також симптоматичній терапії.

Список літератури:

1. Chitnis, T., Hollmann, T. J. CADASIL mutation and Balo concentric sclerosis: a link between demyelination and ischemia? *Neurology* 78: 221-223, 2012. [PubMed: 22218279, related citations] [Full Text]
2. Dichgans, M., Mayer, M., Uttner, I., Bruning, R., Muller-Hocker, J., Rungger, G., Ebke, M., Klockgether, T., Gasser, T. The phenotypic spectrum of CADASIL: clinical findings in 102 cases. *Ann. Neurol.* 44: 731-739, 1998. [PubMed: 9818928, related citations] [Full Text]
3. Golomb, M. R., Sokol, D. K., Walsh, L. E., Christensen, C. K., Garg, B. P. Recurrent hemiplegia, normal MRI, and NOTCH3 mutation in a 14-year-old girl: is this early CADASIL? *Neurology* 62: 2331-2332, 2004. [PubMed: 15210914, related citations] [Full Text]
4. Gravesteijn, G., Dauwese, J. G., Overzier, M., Brouwer, G., Hegeman, I., Mulder, A. A., Baas, F., Kruit, M. C., Terwindt, G. M., van Duinen, S. G., Jost, C. R., Aartsma-Rus, A., Lesnik Oberstein S. A. J., Rutten, J. W. Naturally occurring NOTCH3 protein aggregation and disease severity in CADASIL patients. *Hum. Molec. Genet.* 29: 1853-1863, 2020. [PubMed: 31960911, images, related citations] [Full Text]
5. Hutchinson, M., O'Riordan, J., Javed, M., Quin, E., Macerlaine, D., Willcox, T., Parfrey, N., Nagy, T. G., Tournier-Lasserre, E. Familial hemiplegic migraine and autosomal dominant arteriopathy with leukoencephalopathy (CADASIL). *Ann. Neurol.* 38: 817-824, 1995. [PubMed: 7486874, related citations] [Full Text]
6. Low, W. C., Junna, M., Borjesson-Hanson, A., Morris, C. M., Moss, T. H., Stevens, D. L., St Clair, D., Mizuno, T., Zhang, W. W., Mykkanen, K., Wahlstrom, J., Andersen, O., Kalimo, H., Viitanen, M., Kalaria, R. N. Hereditary multi-infarct dementia of the Swedish type is a novel disorder different from NOTCH3 causing CADASIL. *Brain* 130: 357-367, 2007. [PubMed: 17235124, related citations] [Full Text]
7. Pantoni, L., Pescini, F., Nannucci, S., Sarti, C., Bianchi, S., Dotti, M. T., Federico, A., Inzitari, D. Comparison of clinical, familial, and MRI features of CADASIL and NOTCH3-negative patients. *Neurology* 74: 57-63, 2010. [PubMed: 20038773, related citations] [Full Text]

8. Rutten, J. W., Boon, E. M. J., Liem, M. K., Dauwerse, J. G., Pont, M. J., Vollebregt, E., Maat-Kievit, A. J., Ginjaar, H. B., Lakeman, P., van Duinen, S. G., Terwindt, G. M., Lesnik Oberstein, S. A. J. Hypomorphic NOTCH3 alleles do not cause CADASIL in humans. *Hum. Mutat.* 34: 1486-1489, 2013. [PubMed: 24000151, related citations] [Full Text]

9. Rutten, J. W., Hack, R. J., Duering, M., Gravesteijn, G., Dauwerse, J. G., Overzier, M., van den Akker, E. B., Slagboom, E., Holstege, H., Nho, K., Saykin, A., Dichgans, M., Malik, R., Oberstein, S. A. J. Broad phenotype of cysteine-altering NOTCH3 variants in UK Biobank. *Neurology* 95: e1835, 2020. Note: Electronic Article. [PubMed: 32732295, images, related citations] [Full Text]